

H&M bakgrund

Den svenska modekedjan Hennes & Mauritz grundades i Västerås 1947 utav Erling Persson. Företaget säljer mode för dam, herr, ungdom och barn och affärsidén går ut på att erbjuda mode och kvalitet till bästa pris. Kedjan är etablerad världen över och har idag omkring 2000 butiker. I H&M:s produktkoncept ingår utöver kläder även kosmetik, accessoarer, skor och heminredning, vilka produceras under eget varumärke. Företaget erbjuder även distanshandel i de nordiska länderna samt i Nederländerna, Tyskland och Österrike. H&M har inga egna fabriker utan köper in varor från fristående leverantörer. Dessa finns främst i Asien och Europa och är omkring sjuhundra stycken till antalet. För att komma närmare sina leverantörer har kedjan byggt upp ett tjugotal produktionskontor i de olika världsdelarna. Totalt sett har företaget cirka 76 000 anställda världen över och deras omsättning uppgick år 2009 till 118 697 MSEK. (hm.com)

H&M:s arbete i etik- och miljöfrågor

H&M säger sig ha en vision om att hela verksamheten skall drivas på ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt och att arbetet skall skrida över den egna verksamhetens gränser. H&M menar att de strävar efter att hela deras produktionskedja skall arbeta för att minska miljöpåverkan, hela vägen från planta på plantage till plagg i butik. Arbetet med uppförandekoden började 1997

Bomullsodling

Hulya Sevindik, ansvarig för H&M:s satsning på ekologisk bomull i Turkiet, säger att signalerna från H&Ms kunder är tydliga och menar att det finns en stor efterfrågan på mer miljövänliga produkter. H&M har kollektioner med ekologisk bomull och blandar sedan flera år tillbaka även in ekologisk bomull i en del barn- och babykläder. De senaste åren har H&M mångdubblat sin tillverkning med ekologisk bomull. H&M hoppas genom sina ekologiska plagg att kunna bidra till ökad efterfrågan och att fler odlare skall uppmuntras till att byta till ekologiska odlingar. H&M var en av de kedjor som tillsammans med WWF var med och grundade BCI, Better Cotton Initiative, där textilföretag, organisationer och myndigheter samarbetar för att hitta och sprida kunskap om miljövänligare och mer hållbara odlingsmetoder av bomull. H&M är även med i Organic Exchange som verkar för att mer bomull skall odlas ekologiskt.

För att inte riskera att den ekologiska bomullen blandas med vanlig bomull så hanterar H&M den ekologiska bomullen separat hela vägen från bomullsfält till färdigt plagg. Med varje leverans H&M får så medföljer ett dokument som fastställer bomullens ursprung, och kontrollorganet Control Union försäkrar att bomullen verkligen odlats enligt ekologiska normer.

Tygframställning

Vad gäller färgning så arbetar H&M bakåt i produktionskedjan för att försöka uppmuntra färgerierna som förser H&Ms leverantörer med tyger att miljöanpassa sina verksamheter. Eftersom H&M inte har någon egen relation med dessa fabriker så innebär det att de inte har möjlighet att ställa samma krav som till leverantörerna med uppförandekod och måste gå till väga på ett annorlunda sätt. De erbjuder sig helt enkelt att besöka fabriken för att kartlägga potentialen och sedan ge olika förslag på förbättringsmöjligheter, men det är helt frivilligt för fabriken att i slutändan genomföra förändringar. H&M pekar ändå på att det finns stora vinster för fabrikerna att göra, så väl ekonomiskt som miljömässigt, och att dessa är enkla att genomföra och mäta. Harsha Vardhan, ansvarig för åtgärdsprogrammet för färgerier i Asien, tror att om resultaten är enkelt mätbara så syns effekterna av miljöarbetet fortare vilket leder till ökad motivation för fabrikerna. Vardhan säger också att av hand erfarenheter att bedöma så kan företag som H&M påverka utvecklingen i rätt riktning.

Kemikalier

Klädtillverkning är idag omöjlig att få helt kemikaliefri, men H&M arbetar för att använda så få skadliga kemikalier som möjligt. Detta för både miljöns, textilarbetarnas och sina kunders skull. H&M har kemikalierestriktioner som deras leverantörer måste åta sig att följa. Dessa restriktioner innebär att en del farliga kemikalier är helt uteslutna ur produktion och en del har tillåtits i begränsad användning. Begränsade ämnen som finns med i restriktionerna är till exempel formaldehyd, nonylfenol, bly, kvicksilver och vissa färgämnen. Nivåerna för de olika förbuden och begränsningarna styrs utifrån det land som har hårdast lagstiftning för ämnet. Japan har till exempel hårdast begränsning för formaldehyd och därför gäller samma begränsning i alla H&Ms produktionsfabriker, oavsett vilket land plagget skall säljas i. Ibland går H&M ännu längre med sina restriktioner och sätter hårdare begränsningar än något lands lagstiftning kräver. Tillsammans med olika miljöorganisationer, myndigheter och konsumentföreningar kan nya begränsningar och förbud arbetas fram och uppdatera de gällande. Sedan 1995, när restriktionerna skrevs för första gången, har H&M förnyat dem åtta gånger. Senast uppdaterades dem år 2007 och nu innehåller listan cirka 250 olika skadliga ämnen. För att garantera att restriktionerna efterlevs så utför H&M årligen fler än 40 000 tester på sina plagg. Dessa tester utförs oftast på externa laboratorier.

H&M ingår även i AFIRM, Apparel and Footwear Restricted Substances List Management Group. AFIRM är en sammanslutning bland de ledande företagen inom textil- och skobranschen. Dessa arbetar gemensam för mindre användning av kemikalier vid produktion men också för att finna kemikalier som är bättre både för miljön och hälsomässigt för människan. Bland H&M:s basplagg för baby erbjuds plagg som är märkta med EU:s miljömärke Blomman. Märkningen innebär minskad vattenförorening genom hela produktionskedjan och minskad förbrukning av skadliga ämnen. Kriterierna innefattar även hållbarhet för passform och färgbeständighet. Även om plaggen är märkta med EU Blomman så följer de även H&M:s egna restriktioner över skadliga ämnen.

PVC, polyvinylklorid, är ett material som H&M helt och hållet slutat använda sig av i sina produkter. Materialet är ett av de allra vanligaste plastmaterialen och användes tidigare i H&M:s textiltryck och produkter av imiterat läder. Materialet innehåller ftalater som är skadliga för både människan och miljön men till exempel läderimitationer var svåra att framställa utan PVC. H&M:s arbete med att få bort PVCn pågick i flera år och leverantörerna påstod att ånga produkter inte gick att framställa utan det skadliga materialet. Då beslutade H&M att helt och hållet sluta köpa in dessa produkter och leverantörerna tvingades utveckla nya alternativ till läderimitationerna. Sedan 2002 är PVC helt uteslutet ur alla H&M:s produkter.

Transporter

För att kunna erbjuda kunderna plagg behöver butikerna försörjas med varor i rätt mängd, rätt tid och på rätt plats. Detta innebär att det varje dag transporteras varor från H&M:s centrallager ut till de olika butikerna. Samtidigt påverkar också transportererna varje dag miljön genom sina koldioxidutsläpp. H&M:s logistik i Sverige utförs bland annat i samarbete med företaget Green Cargo. H&M anser att det är viktigt att ha ett miljösamarbete och att man tillsammans strävar mot miljövänligare transporter. Renare transporter är nämligen ett av H&M:s långsiktiga miljömål och företaget ställer krav på minskade och renare avgasutsläpp. Önskan finns att transportföretagen som H&M samarbetar med skall ge sina förare utbildning i bränslesnålare körsätt och att de satsar på modernare lastbilar som har mer bränslesnåla motorer och miljövänligare drivmedel. Årligen utförs också en enkät för att utvärdera miljöarbetet och frågorna behandlar bland annat fordons- och bränsletyp, sparsam körning, miljöledning och tomgångskörning. Mårten Koshko är chef för konfektionslogistik på Green Cargo och menar att H&M:s miljökrav har bidragit till att majoriteten av deras lastbilar håller en hög miljöklass. Koshko uppskattar H&M:s miljöutvärdering och har fört vidare miljötanket till sina underleverantörer. Sedan 2003 är Green Cargo miljöcertifierade med ISO 14001 och det visar på deras egen vilja att arbeta för en bättre miljö, inte bara på grund av H&M:s krav. H&M:s egna miljömål för koldioxidutsläpp är att i förhållande till deras storlek mätt i omsättning minska utsläppen med tio procent från 2005 till 2009.

Energiåtgång

Det är energiåtgången i butikerna och varustransportererna som står för den största delen av H&M:s miljöutsläpp. Företaget arbetar därför med att hitta klimatmässigt bättre transportsätt och att effektivisera energiförbrukningen. I Tyskland till exempel, som är deras största försäljningsmarknad, så använder H&M bara grön el som är framtagen på ett miljövänligare sätt. I alla H&M:s nya butiker installeras bara HID-glödlampor, High Intensity Discharge, som är en typ av lågenergilampor och kan minska energiförbrukningen med upp till åttio procent. I de äldre butikerna arbetar de också successivt för att byta ut halogenlamporna mot HID-lampor. H&M har även installerat speciella reflekterande

lampschärmar som reflekterar ljuset på ett mer effektivt sätt så att glödlamporna inte behöver vara lika starka och därmed minska energiförbrukningen.

I övrigt består H&M:s miljöarbete av att återanvända galgar, begränsa användningen av skadliga ämnen vid tillverkning av butiksinredning och hjälpa leverantörerna att hitta bättre alternativ. Allt för att plast, metall, färger och lim som används i butiksinredningen inte skall innehålla substanser som kan vara skadliga för personal, kunder och miljön.

Socialt ansvar

H&M upplever att de har ett ansvar att medverka till att den lokala utvecklingen går framåt i de länder som företaget har sin tillverkning eller försäljning. De arbetar därför aktivt med olika projekt och menar att det samtidigt är viktigt att se till att projekten drivs i positiv riktning och att de på sikt är hållbara.

Uppförandekoden

Liksom H&M arbetar för att skapa bättre förhållanden för miljön arbetar de även för att alla de hundratusentals människor som arbetar i de fabriker som producerar deras varor skall få bättre arbetsförhållanden. Själva arbetet grundar sig på H&M:s uppförandekod som skrevs 1997 och baseras i första hand på den lagstiftning som råder i tillverkningsländerna. Kodens baseras bygger även på ILO-konventioner, International Labour Organization, och på FN:s barnkonvention. Uppförandekoden innehåller avsnitt om lagkrav, förbud mot barnarbete, arbetsmiljö i fabrikerna med utrusnings- och brandsäkerhet, miljö och kemikalierestriktioner, arbetarnas rättigheter som till exempel rimliga arbetstider och löner, fackföreningsfrihet och förbud mot diskriminering, bostadsförhållanden, inspektioner och efterlevnad av dessa. Kodens gäller i all produktion för H&M, det vill säga både för H&M:s leverantörer och även för deras eventuella underleverantörer. Efterlevnaden kontrolleras regelbundet av auditörer som tittar på förhållanden i fabriken utifrån tidrapporter, lönelistor och annan dokumentation. Auditören gör också en synlig kontroll av fabriken samt talar med de anställda i fabriken och med ledningen. Meningen är att H&M ska få en så tydlig bild som möjligt av förhållandena i fabrikerna och att eventuella brister skall åtgärdas. Leverantören sätter själv upp en plan för hur bristerna skall åtgärdas men auditören hjälper också till med förbättringsarbetet och gör sedan en uppföljning. Sedan 2006 deltar H&M i FLA, Fair Labour Association, som utför oberoende granskningar på leverantörernas fabriker i Kina och ser över uppföljningen av uppförandekoden. H&M ser samarbetet med FLA som en kvalitetssäkring men även som ett sätt att visa upp hur den egna uppföljningen fungerar. Resultatet av revisionerna publiceras nämligen på FLA:s hemsida.

Barnarbete

Enligt uppförandekoden har alla H&M:s leverantörer skrivit på avtal om ett förbud mot barnarbete. Detta innebär att ingen under 15 år får i någon form arbeta på någon av

fabrikerna som tillverkar kläder åt dem. H&M ser väldigt allvarligt på barnarbete och upprepade upptäckter av barnarbete kan leda till att samarbetet med den fabriken sägs upp för alltid. En upptäckt sker oftast av auditörerna som finns på plats och leder alltid till att de tillsammans med både leverantören och barnets familj försöker att komma fram till den absolut bästa lösningen. Hänsyn tas till barnets ålder, nivå av utbildning och miljön i hemmet. Ofta resulterar lösningen i någon form av skolning och H&M anser att det är mycket viktigt att samtliga förändringar riktas mot en förbättring av det enskilda barnets situation. Utan uppföljning från H&M:s sida finns risken att barnet hamnar på ett annat, ännu tyngre arbete.

H&M i Bangladesh

H&M har köpt in kläder från leverantörer i Bangladesh i över 20 år och är numera den största inköparen av kläder till Europa. Många av invånarna vill arbeta i klädfabrikerna men saknar yrkesutbildning och får därför endast väldigt enkla och enformiga arbetsuppgifter. 1999 startade H&M en sömnadsutbildning som är tillgänglig för de som avslutat sin grundskoleutbildning. Dessa så kallade träningscenter ligger i Bangladesh huvudstad Dhaka och utbildar cirka 100 ungdomar varje år. Under utbildningen får eleverna förståelse för hela tillverkningsprocessen och även utbildning i hälsa och säkerhet i en fabrik. Samtidigt som de studerar får de lön och efter sömnadsutbildningen är de sedan garanterade ett jobb som sömmerska i någon av fabrikerna som tillverkar kläder åt H&M.

I augusti 2004 startade H&M ett samarbete med den bangladeshiska kvinnorrättsorganisationen KN, Karmojibi Nari, som betyder "arbetande kvinna". Anledningen var kvinnosituationen i Bangladesh och KN:s ledare, Shirin Akter, beskriver den som ett samhälle där kvinnor har ringa kunskap om arbetsrätt och alltid trott att det bara är männen som får göra sina röster hörda. Hon anser att hela samhället är patriarkaliskt och fackföreningarna totaldomineras av män. Tillsammans inledde H&M och KN ett projekt som syftade till att informera textilarbetarna om sina rättigheter och få dem mer medvetna. Ett utbildningsprogram påbörjades, främst för kvinnor, med inriktning på jämlikhet mellan könen och arbetarnas relation till ledningen på de fabriker som levererar till H&M. Shirin Akter påstår att förhållandena håller på att förbättras och att hela utvecklingen av textilindustrin har inneburit en form av tyst revolution för kvinnorna i Bangladesh. Utbildningsgruppen består utav arbetare som slumpvis valts ut från ett antal olika fabriker i Bangladesh. Inom landets beklädnadsbransch är ungefär tjugo procent män och åttio procent kvinnor, därför har man valt att använda sig av samma procentuppdelning av kvinnor och män inom utbildningsgruppen. Ledaren för gruppen, Rokeya Rafique, säger att sammankomsterna framkallar nya sätt för deltagarna att se på saker och att det allra viktigaste är att förändra attityderna. Hon påstår att kvinnor efter deltagande i gruppen fått veta att det finns lagar för mammaledighet, övertid och att det skall vara lika lön för lika arbete. Rokeya Rafique menar att sammankomsterna bidrar till att kvinnorna blir mer modiga, känner sig jämlika och mer bekväma i att prata om problem med sina kollegor eller

ledningen. Alla deltagare i utbildningsgruppen måste efter sammankomst dela med sig av sina nya kunskaper till minst fem av sina kollegor.

Källor

Vårt ansvar: om H&M och miljön

[Elektronisk källa] Tillgänglig 2010-05-27:

http://www.hm.com/filearea/corporate/fileobjects/pdf/en/COMMON_RESPONSIBILITY_BROCHURE_ENVIRONMENT_SWEDISH_PDF_1204035971230.pdf

Vårt ansvar: om H&M och socialt ansvar

[Elektronisk källa] Tillgänglig 2010-05-27:

http://www.hm.com/filearea/corporate/fileobjects/pdf/en/COMMON_RESPONSIBILITY_BROCHURE_CSR_SWEDISH_PDF_1150721732801.pdf